Molenlanden

Agenda Vitaal Molenlanden

SAMENLEVEN
MET EN NA CORONA

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Aanpak project Vitaal Molenlanden en opbouw Agenda 4
   2.1 Aanpak project Vitaal Molenlanden 4
   2.2 Opbouw van de Agenda 5
3. Scenario's samenleven met en na Corona 6
   3.1 Scenario's 6
   3.2 Keuze voor scenario: "Vitaal uit de crisis" 8
4. De behoefte, lopende acties en de opgaven per doelgroep 9
   4.1 Inwoners 7
   4.2 Ondernemers 12
   4.3 Verenigingen en maatschappelijke organisaties 14
5. Het vervolg op het noodfonds 18
   5.1 Ervaringen met het noodfonds 18
   5.2 Behoefte van verenigingen en ondernemers 18
   5.3 Gemeentelijke opgaven financiële steun aan verenigingen en ondernemers 19
   5.4 Maatregelen en organisatorische inbedding 19
6. Conclusies en opgaven 21
   6.1 Conclusies 21
   6.2 Het 15 puntenplan 21
7. Hoe nu verder? 23

1. Inleiding

Corona houdt ons leven, verenigingen en maatschappelijke organisaties en ondernemers sinds maart 2020 in zijn greep. Nu de maatregelen om de pandemie onder controle te krijgen worden afgezwakt, pakken we 'de draad weer op'. De effecten van Corona op de volksgezondheid, de lokale economie en het maatschappelijke leven zullen echter nog geruime tijd merkbaar zijn. Het vraagt tijd en inzet om die gevolgen te verminderen en zo mogelijk weg te nemen. Dat wordt de opgave voor de komende tijd, wellicht voor de komende jaren. Een gezamenlijke opgave van de gemeente en de samenleving. We leven samen, met en na Corona.

Noodfonds
In april 2020 is een lokaal steunpakket, waaronder een noodfonds voor verenigingen en ondernemers, opgezet om de gevolgen voor inwoners, ondernemers en verenigingen op te vangen. Daarvoor heeft de gemeenteraad 3 miljoen euro beschikbaar gesteld. In de tweede helft van 2020 bleek, dat het primaire doel van het fonds: het bieden van noodsteun aan verenigingen en ondernemingen niet goed meer aansloot op de actuele situatie. Ook uit de beeldvormende avond van de raad bleek de noodzaak voor een heroriëntatie op het geven van noodsteun. Met die opgave zijn we aan de slag gegaan.

Wat vindt de samenleving?
Bij het schrijven van het projectplan kwam de projectgroep er achter, dat een antwoord gevonden moest worden op een nog essentiëlere vraag, namelijk 'Wat vindt de samenleving'.Om daar achter te komen, hebben we gesprekken gevoerd met inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en ondernemers in Molenlanden. Tijdens die gesprekken hebben we hen gevraagd wat zij belangrijk vinden en nodig hebben als het gaat om leven, werken, ondernemen en participeren met en na Corona. Ook is een enquête uitgezet, waarop meer dan 1.000 Molenlanders hebben gereageerd. Ruim voldoende om een representatief beeld te bieden van onze samenleving in en na Coronatijd.

Scenario's
Het is onzeker welke al dan niet blijvende gevolgen Corona op onze samenleving zal hebben. Wij varen als het ware in de mist. Het helpt daarom om de resultaten van het onderzoek "Vitaal Molenlanden" en de opgaven waarvoor wij staan, in perspectief te plaatsen. We hebben hiervoor een aantal scenario's uitgewerkt en een 'meest waarschijnlijk scenario' bepaalt, die mede onze koers bepaalt voor het realiseren van de opgaven maar ook ruimte biedt om bij te sturen als dat nodig is.

Agenda en 15 puntenplan
Op basis van deze gesprekken met de samenleving en de resultaten van de enquête is de voorliggende 'Agenda Vitaal Molenlanden' opgesteld en vertaald naar een 15 puntenplan.
Hiervoor zijn per doelgroep de antwoorden op deze vragen (de behoefte) inzichtelijk gemaakt. Daarbij is ook geïnventariseerd wat er al gebeurt of gepland staat om in deze behoefte te voorzien. 'Onder de streep' wordt dan duidelijk wat de opgaven voor de komende tijd zijn. Voor welke uitdagingen Molenlanden, de gemeente én de samenleving, samen staan.

Waardevolle inbreng
Inwoners, jongeren, ondernemers, bestuurders van verenigingen en maatschappelijke organisaties, professionals uit de zorg, het onderwijs en het welzijnswerk hebben ieder een waardevolle bijdrage geleverd aan deze Agenda. Daar mogen we trots op zijn. Het is nu aan het gemeentebestuur en aan de gemeentelijke organisatie met haar partners om daarop voort te bouwen, de goede afwegingen en de juiste keuzes te maken. Dat is niet eenvoudig in Coronatijd. We varen nog steeds in de mist, de juiste koers bepalen is lastig. Maar door onze zintuigen te gebruiken en te luisteren naar onze samenleving bereiken we ons doel. Zodat Molenlanden Vitaal blijft leven, werken, ondernemen en participeren. Morgen en de tijd daarna.

Agenda Vitaal Molenlanden
Samen leven met en na Corona

15 punten plan

gericht op inwoners

1. **Pak** de (gezondheids-) problematiek "achter de voordeur" **aan**, vooral bij kwetsbare groepen
2. **Ondersteun** jongeren die van school wisselden
3. **Help** nieuwe inwoners 'op weg' in hun buurt
4. **Vier** de 'heropening' van de samenleving
5. **Steun** kleine initiatieven die verband houden met Corona en de nasleep daarvan

gericht op ondernemers

6. **Monitor** het herstel van de lokale economie en neem zo nodig (lokaal) actie
7. **Onderzoek** of het (tijdelijk) bijstellen van gemeentelijke belastingen kan bijdragen aan het verlichten van de schuldenlast
8. **Ga in gesprek** met ondernemers om de informatiebehoefte over met name ruimtelijke procedures scherp te krijgen
9. **Blijf** als gemeente **scherp** op het bieden van ruimte voor experimenten en innovatie
10. **Communiceer** vanuit de gemeente transparant over gemeentelijke opdrachten
11. **Realiseer** goede automatiseringstools voor het account-management voor ondernemers

gericht op verenigingen en maatschappelijke organisaties

12. **Stel** een subsidieregeling 'herstart verenigingen/ maatschappelijke organisaties na Corona' **in**, om een financieel gezonde basis te realiseren
13. **Faciliteer** het 'terugbrengen' van oudere leden en stimuleren van nieuwe ledenaanwas
14. **Optimaliseer** gemeentelijke dienstverlening
15. **Bied** zekerheid bij het organiseren van evenementen met risico niet doorgaan

Onderzoek

Wat vinden inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en ondernemers in Molenlanden belangrijk en nodig als het gaat om leven, werken, ondernemen en participeren met en na Corona? Dat was het onderwerp van de gesprekken die in de eerste helft van 2021 zijn gevoerd met vertegenwoordigers van de verschillende doelgroepen. Ook is een enquête uitgezet, waarop meer dan 1000 Molenlanders hebben gereageerd.

Agenda Vitaal Molenlanden

Op basis van het onderzoek is de 'Agenda Vitaal Molenlanden, samen leven met en na corona' ontstaan, waarin de behoefte vanuit de samenleving zijn vertaald naar een **15 puntenplan** met opgaven.

Deze opgaven sluiten aan bij de acties en plannen die er al zijn om de gevolgen van Corona aan te pakken. De inzet is deze opgaven met de samenleving te realiseren.

Molenlanden

Vitaal uit de crisis

De Agenda Vitaal Molenlanden geeft richting maar is niet in beton gegoten. Hoe de pandemie verloopt en wat uiteindelijk het effect op de samenleving zal zijn wordt waarschijnlijk pas vanaf 2023 zichtbaar. Daarom is het zaak om **alert** te blijven terwijl de samenleving 'open gaat' en denken we in **kansen en mogelijkheden**.

Anderhalf jaar laat Corona haar sporen na in de samenleving bij alle doelgroepen. En het sterkst bij de **kwetsbaren** binnen die doelgroepen. Dat vraagt om **extra aandacht en inzet**. Het oppakken van het 'normale leven' moet ruimte krijgen.

We spelen in op nieuwe omstandigheden en sturen bij wanneer dat nodig is.
We blijven daarbij in gesprek met de samenleving en volgen de "staat van Molenlanden".
Zo werken we samen aan een Vitaal Molenlanden, voor morgen en de tijd daarna.

Kijk voor het volledige rapport 'Agenda Vitaal Molenlanden, samen leven met en na Corona' op www.molenlanden.nl

Juli 2021

2. Aanpak project Vitaal Molenlanden en opbouw Agenda

2.1 Aanpak project Vitaal Molenlanden

Het project "Vitaal Molenlanden" is uniek omdat het de impact en de gevolgen van Corona integraal in beeld brengt op basis van informatie uit de samenleving. Vervolgens is de verbinding gelegd met wat Molenlanden al heeft gedaan en doet om die gevolgen aan te pakken en gericht ondersteuning te bieden. Daarmee krijgen we de opgaven scherp waar wij de komende tijd voor staan. "Wij" dat betekent de samenleving als geheel: de gemeente, onze partners, onze inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers. "Vitaal Molenlanden" is met de samenleving opgepakt. Het is van belang om ook de uitvoering van de opgaven waar wij voor staan, gezamenlijk te realiseren.

Onderzoek

Het onderzoeksbureau Toponderzoek heeft samen met de gemeente via gesprekken en een enquête inzichtelijk gemaakt op welke manier Corona invloed heeft op onze lokale samenleving. Hoe gaan inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties in Molenlanden om met Corona, wat vinden zij belangrijk als het gaat om leven, werken en participeren in deze tijd en hoe zien zij de toekomst met en na Corona? Ook het verlenen van (nood-) steun aan ondernemers en verenigingen was onderdeel van het onderzoek. Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit drie fasen.

Fase 1 : verkenning

In februari 2021 is informatie opgehaald binnen de organisatie van Molenlanden. In verkennende en waardevolle gesprekken heeft het projectteam gesproken met collega's en collegeleden, om een eerste duiding te krijgen. Vervolgens zijn er door Toponderzoek vergelijkbare verkennende gesprekken gevoerd met inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties, jongeren(-organisaties), ondernemersverenigingen en ondernemers én zorg- en onderwijsprofessionals.Genoemde doelgroepen zijn bevraagd op de aspecten van Corona, die zij van belang vinden.

Fase 2 : onderzoek

Op basis van de opgehaalde informatie uit fase 1 zijn drie vragenlijsten in maart 2021 uitgezet bij de doelgroepen: inwoners, ondernemers en verenigingen en maatschappelijke instellingen. In totaal zijn 1.010 vragenlijsten ingevuld. Deze respons biedt een betrouwbaar en representatief beeld. Per doelgroep is er een uitgebreide rapportage opgesteld, met daarin ook de toelichtingen van respondenten en de resultaten per gestelde vraag, zodat de resultaten preciezer konden worden geduid. Bijvoorbeeld per leeftijdscategorie (inwoners), branche (ondernemers) en discipline (verenigingen en maatschappelijke organisaties).

Fase 3 : verdieping

In april 2021zijn de opgehaalde resultaten voorgelegd aan de doelgroepen tijdens verdiepende, kwalitatieve gesprekken. Deze gesprekken hebben geleid tot aanvullingen op resultaten, een verdieping op de kernbevindingen van het onderzoek en het verkennen van oplossingsrichtingen.
Het gehele onderzoek is opgenomen in de bijlage 1.

Participatie en monitoren cruciaal

Natuurlijk is sprake van een 'foto' van het 'hier en nu'. Om eerlijk te zijn: onze inwoners, verenigingen en ondernemers zijn in grote mate onzeker over de toekomst. Daarom is het zaak te monitoren hoe onze samenleving verder omgaat met en -hopelijk- na Corona. Als dit project iets leert, dan is het dat de aanpak van Corona -en het leven na Corona- niet zonder participatie en samenwerking met de samenleving vorm gegeven kan worden. De projectgroep komt hierop terug in hoofdstuk 6 (Conclusies en opgaven).

2.2 Opbouw van de Agenda

Het onderzoek heeft heel veel waardevolle informatie opgeleverd.
Het beschrijven en toelichten van al deze informatie in het centrale deel van de Agenda heeft tot gevolg, dat de bomen in het bos niet meer te onderscheiden zijn. Bovendien leidt dit af van de essentiële doelstelling van deze Agenda, namelijk het geven van een antwoord op de volgende, twee kernvragen:

1. wat is -naar de mening van de samenleving- belangrijk en nodig als het gaat om leven, werken, ondernemen en participeren in Molenlanden met en na Corona;
2. wat zijn de beelden bij het verlenen van (nood-)steun en wat zijn de verwachtingen voor de nabije toekomst?

Om die redenen maakt de projectgroep een 'knip'. De onderzoeksresultaten zijn opgenomen in een aparte bijlage (1). Een beschrijving van de scenario's en de keuze van het meest waarschijnlijke scenario staan in hoofdstuk 3. Het hart van deze Agenda wordt gevormd door het beantwoorden van bovenstaande vragen in hoofdstuk 4. Per doelgroep worden de antwoorden op deze vragen (de behoefte) inzichtelijk gemaakt. Daarbij is ook geïnventariseerd wat er al gebeurt of gepland staat om in deze behoefte te voorzien. 'Onder de streep' wordt dan duidelijk wat de opgaven voor de komende tijd zijn. Voor welke uitdagingen Molenlanden, de gemeente én de samenleving, samen staan.

Ook als het gaat om het vervolg op het noodfonds Corona geeft de projectgroep een advies aan het gemeentebestuur (hoofdstuk 5.). Wederom op basis van hetgeen wij uit de samenleving hebben opgehaald.

Deze Agenda wordt afgesloten met conclusies en adviezen (hoofdstuk 6.) en het beantwoorden van de vraag "Hoe nu verder?" (hoofdstuk 7).

3. Scenario's samenleven met en na Corona

De gevolgen van Corona zijn meervoudig. Het is tegelijkertijd een gezondheidscrisis, een financieel-economische crisis en een psychosociale crisis. Het verloop, de duur en de impact van Corona zijn onzeker. De vergelijking met 'varen in dichte mist' dringt zich op. Het werken met scenario's helpt om de resultaten van het onderzoek "Vitaal Molenlanden: samenleven met en na Corona" in perspectief te plaatsen en scherp te krijgen welke opgaven er liggen.

Scenario's die 'verbeelden' hoe de nabije toekomst er uit kan zien. Verbeelden, niet voorspellen. Immers het maakt voor een opgave uit of we uitgaan van een gestaag economisch herstel dan wel van de situatie, waarin we nog geruime tijd te maken hebben met de gevolgen én de naweeën van de crisis.

Voor de goede orde merkt de projectgroep op dat het denken in scenario's primair tot doel heeft om de verschillende perspectieven (varen uit dichte mist) op tafel te krijgen. De projectgroep spreekt uit welk scenario het meest waarschijnlijk is op basis van de huidige inzichten. Dat betekent niet dat dit "de absolute werkelijkheid" wordt. Het werken met scenario's draagt juist bij om bij het realiseren van de opgaven in te spelen op nieuwe omstandigheden en bij te sturen als dat nodig is.

3.1 Scenario's

Er bestaan talrijke Corona scenario modellen*). De keuze van een scenariomodel is -tot op zekere hoogte- 'arbitrair'. Voor deze Agenda is leidend, dat het model helpt bij het duiden van de opgave op basis van het onderzoek "Vitaal Molenlanden". Omdat dit onderzoek -in belangrijke mate- is opgezet als een kwalitatief onderzoek sluit de keuze van het scenariomodel daarop aan.

Daarbij speelt nog een tweede argument, dat samenhangt met de beeldspraak "varen in dichte mist". Bij varen in de mist ben je geneigd zo snel als mogelijk een veilige haven te bereiken, terwijl het beter kan zijn je focus te leggen op waar je invloed op hebt, wat je echt belangrijk vindt en wat je echt kunt doen. Met andere woorden: 'denk in kwaliteit' (voeg waarde toe aan de samenleving), en niet in 'het probleem oplossen' (hoe bereik ik z.s.m. de haven?). Ook dit argument ondersteunt de keuze voor kwalitatieve scenario's.

Bij het gebruiken van kwalitatieve scenario's zijn er twee 'dimensies' te onderscheiden:
1. het verloop van het Coronavirus en
2. het effect op de samenleving

Ad 1. het verloop van het Coronavirus
Hierbij gaat het om de mate waarin het virus beheersbaar is of wordt. Krijgen we het virus relatief snel onder controle, worden beperkingen snel afgebouwd? Of gaat dit veel langer duren: krijgen we het virus niet (snel) onder controle, komen er nieuwe oplevingen, en/of moeten we lang(er) leven met beperkende maatregelen?

Ad 2. het effect op de samenleving
Het effect op de samenleving beweegt zich tussen 'terug naar normaal', naar de situatie voor de Coronacrisis en de situatie, dat het maatschappelijk en economisch leven (de samenleving) 'voorgoed anders' wordt.

De projectgroep is op basis van de hiervoor beschreven afwegingen gekomen tot de volgende scenario's**):

*) In den lande zijn veel voorbeelden van scenario denken in relatie tot Corona te vinden. Als (niet uitputtende) voorbeelden worden hier genoemd: scenario's coronacrisis, CPB (maart 2020), de impact van corona, werkgroep RAT-C, Zuid-Holland Zuid (september 2020),Een jaar met corona, SCP (maart 2021) en RIVM, verder kijken dan Corona, over de toekomst van onze gezondheid (27 november 2020).

Scenario "vitaal uit de crisis"
Verloop: voorspoedig
Effect: 'stappen zetten naar normaal'

De vaccinatie verloopt voorspoedig, Corona krijgt het karakter van een jaarlijks terugkerende 'griep'. Het economisch herstel wordt -mede door een geleidelijke opbloei van de wereldhandel- ingezet. Dit herstel geeft een impuls aan de voor de crisis ingezette verduurzaming en moedigt innovatie aan. In de Alblasserwaard ligt echter de focus sterk op "doen waar we goed in zijn".
Het herstel werpt ook zijn vruchten af op de samenleving. Het 'verloren jaar' wordt snel 'ingehaald'. Sociale verbanden en infrastructuur komen versterkt uit de crisis door saamhorigheid. Het verenigingsleven bloeit weer op. Wel is er nadrukkelijk aandacht nodig voor kwetsbare groepen, die te lijden hebben gehad onder Corona. Met het ondersteunen van kwetsbare groepen zal geruime tijd gemoeid zijn. Een planmatige aanpak, gericht op de "problematiek achter de voordeur", waarbij de uitvoering wordt gemonitord en de voortgang regelmatig worden geëvalueerd, is noodzakelijk. De gemeente faciliteert en stimuleert activiteiten, binnen haar (financiële) mogelijkheden. Die mogelijkheden komen, mede door de impact van de uitgaven, die de Rijksoverheid heeft gedaan in het kader van de Coronasteun, onder druk staan.

Scenario "met ups en downs uit de crisis"
Verloop: met horten en stoten
Effect: 'aanpassen is nodig'

De vaccinatie loopt niet geheel volgens plan. Een deel van de bevolking wenst niet gevaccineerd te worden. Ook duiken er nieuwe varianten op. Mede omdat de mondiale vaccinatie sterk achterloopt bij die in Europa. Het afbouwen van de Coronamaatregelen gaat daarom met ups (versoepeling) en downs (aanscherping). Dat heeft zijn weerslag op de economie. Ook omdat het voortzetten van het rijkssteunpakket in haar volle omvang op de langere termijn niet houdbaar blijkt. Ondernemingen in kwetsbare sectoren ondervinden de gevolgen. Het aantal faillissementen in die sectoren loopt op. De focus van ondernemingen ligt op 'continuïteit' boven innovatie en verduurzamen.

Weliswaar maken versoepelingen en maatregelen, zoals toegangstests en vaccinatiepaspoort/ -apps, meer mogelijk voor de samenleving. Daar staat tegenover dat kwetsbare groepen in een kwetsbare positie blijven. Geestelijke gezondheid is een voortdurend thema, dat aandacht vraagt. De sociale infrastructuur is sterk, maar ondergaat wel verandering. Inwoners 'snakken' naar meer vrijheid en 'duurzame' sociale contacten en passen hun handelen daarop aan. Het verenigingsleven krijgt te maken met de gevolgen van individuele keuzes van inwoners, die zoeken naar nieuwe mogelijkheden om hun vrijheid te 'beleven' en sociale contacten te onderhouden.
De gemeente heeft -binnen haar beperkte financiële mogelijkheden- een belangrijke (regie-) taak om de sociale structuur 'overeind' te houden en onderliggende problematiek (vereenzaming, mentale gezondheid, ondersteuning kwetsbare groepen) aan te pakken.

Scenario "vertraagd uit de crisis"
Verloop: traag
Effect: 'voorgoed anders'

De vaccinatie loopt stroef. Nieuwe virusvarianten steken de kop op. Mondiaal is het Coronavirus nog volop actief. Periodiek vaccineren is noodzakelijk. Dat legt een grote druk op zowel het vaccinatieprogramma als op de zorg.
Het afbouwen van Coronamaatregelen loopt vertraging op. De naleving van de maatregelen neemt af, omdat de samenleving Corona-moe is en mensen de negatieve consequenties van het beleid te zwaar vinden om nog langer te dragen. Protesten en acties tegen de maatregelen nemen hierbij toe en het lukt mogelijk niet om het gevoel van urgentie bij de mensen terug te krijgen. Wel is sprake van het ontstaan van 'groepsimmuniteit', wat op termijn de druk op de zorg op termijn zal verlagen.

**) Deze keuze is mede gebaseerd op de scenario's, die het ministerie van VWS hanteert en beschrijft in haar brief aan Tweede Kamer van 8 maart 2021, onderdeel perspectief/uitwerking van scenario's.

De economie heeft zwaar te lijden onder deze ontwikkeling. Ondernemingen staan in de 'overlevingsstand'. Er is sprake van een toenemend aantal faillissementen, ook in sectoren, die in eerste instantie niet of minder te lijden hadden onder de Coronacrisis.
In de samenleving is sprake van verdeeldheid. Weliswaar zie je saamhorigheid. Die richt zich echter primair op de naaste kring (gezin, familie, kerk). Kwetsbare groepen, waaronder mensen met weinig sociale contacten of met een beperking, dreigen 'buiten de boot te vallen'.
De gemeente heeft een grote opgave om de nodige zorg aan deze groepen te bieden. Dat is te meer complex, omdat haar middelen beperkt zijn. Bovendien speelt nog een andere, veel grotere opgave. De gemeente zal een antwoord moeten vinden op de vraag: hoe blijft de samenleving leefbaar nu COVID-19 -nog langer- voortduurt? Bestaande structuren, sociale verbanden en bestaand beleid bieden geen afdoende antwoord. Het antwoord op die vraag zal in gesprek met alle stakeholders in de samenleving gevonden moeten worden. De samenleving wordt voorgoed anders.

3.2 Keuze voor scenario: "Vitaal uit de crisis"

De projectgroep heeft de hiervoor beschreven scenario's gewogen in het licht van de actuele ontwikkelingen (mei 2021) en komt op basis daarvan tot de conclusie, dat scenario "Vitaal uit de crisis" het beste aansluit bij het perspectief, dat zichtbaar wordt op basis van het verloop van Coronavirus en het effect op de samenleving. Met name de voortgang van het vaccinatieprogramma en de ingezette versoepeling van de Coronamaatregelen (het Openingsplan) zijn daarbij van belang. Het werkelijke effect op de samenleving zal waarschijnlijk pas op de langere termijn (vanaf 2023) zichtbaar worden. Daarom is het zaak om alert te blijven. Gelijktijdig snakt de samenleving naar het 'open gaan' en is het denken in kansen en mogelijkheden in deze situatie een betere manier van denken dan 'het bij de pakken neer zitten'.
Wel stelt de projectgroep vast dat anderhalf jaar Corona haar sporen in de samenleving heeft nagelaten bij alle doelgroepen. En nog het sterkst bij de kwetsbaren binnen die doelgroepen.
Dat vraagt om extra aandacht en inzet. Zeker, het oppakken van het 'normale leven' zal ruimte moeten krijgen en staat bij iedereen bovenaan het wensenlijstje. De problematiek "achter de voordeur" van kwetsbare groepen vraagt om meer, een planmatige en in de keten van hulpverlening afgestemde aanpak. Niet voor enkele maanden, maar voor zoveel tijd als nodig is om ook deze kwetsbare groepen 'uit de crisis' te helpen. Of dat nou de jongere is met 'leef achterstand', de vereniging die haar reserves heeft zien opdrogen of de kleine ondernemer, die economisch en mentaal sterk is getroffen door de crisis.

Welke opgaven er liggen, wordt in het volgende hoofdstuk geduid en toegelicht.

4. De behoefte, lopende acties en de opgaven per doelgroep

Uit het onderzoek komen vier kernbevindingen naar voren, die bij alle doelgroepen terugkomen:
A. 'Verborgen problematiek' bij kwetsbare groepen opsporen en aanpakken
B. Behoud de lokale sociale structuur
C. Bied een vangnet bij financiële problemen
D. Geef duidelijke, betrouwbare en actuele communicatie én bied perspectief

Deze kernbevindingen vormen het handvat voor het beschrijven van de behoefte per doelgroep.

Voor het totaal overzicht van geïnventariseerde behoeften, daarmee verband houdende, lopende plannen/acties en opgaven per doelgroep wordt verwezen naar bijlage 2. Dit hoofdstuk beschrijft alleen dié vastgestelde behoeften waar een nieuwe opgave aan is verbonden. Om die reden is er geen sprake van een doorlopende nummering.

4.1 Inwoners

4.1.1 Algemeen beeld

Volgens het panel van inwoners zit er een verschil in hoe mensen de Coronacrisis beleven. Bij sommige bewoners gaat het leven 'gewoon' door en anderen vereenzamen of raken in isolement. Er zijn echter problemen binnen alle leeftijdscategorieën, in het bijzonder bij kwetsbare personen en kinderen (onderwijs- en leefachterstand, veiligheid). Een ongunstige combinatie van minder sociaal contact, negatieve beeldvorming en weinig perspectief zorgt voor onrust bij mensen. Er is sterke behoefte aan goede communicatie. Het is nu lastig om helder te krijgen wat men moet geloven. Daarnaast is er behoefte aan meer positieve geluiden. Vooral het leggen van de nadruk op zaken die wel goed gaan en de mogelijkheden die er wel zijn, kan helpen. Ook wordt door de respondenten opgeroepen om als inwoners zelf verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen gedrag. Het overeind houden van sociale structuren is noodzakelijk. Het organiseren van activiteiten helpt mensen in verbinding te brengen.

Zorg is er over de 'verborgen problematiek' bij kwetsbare groepen. Deze 'verborgen problematiek' speelt zich af daar waar er geen of weinig zicht is op mensen die in moeilijkheden verkeren. Kwetsbare groepen die worden benoemd in het onderzoek en hard(er) worden getroffen door de crisis zijn:

- inwoners met een kwetsbare gezondheid (denk aan ouderen en gezinnen met kwetsbare kinderen)
- inwoners met specifieke problematiek (bijvoorbeeld mensen die drugsverslaafd zijn)
- digibeten (denk aan mensen die online slecht/geen informatie kunnen ontvangen)
- inwoners met beperkte (sociale) zelfredzaamheid (bijvoorbeeld mensen met beperkte verstandelijke vermogens)
- inwoners die niet/moeizaam met veranderingen kunnen omgaan (bijv. mensen met dementie)
- laaggeletterden (denk aan mensen die niet of met moeite kunnen lezen en schrijven)
- inwoners met een taalbarrière (bijvoorbeeld bij mensen met migratieachtergrond)
- inwoners zonder contacten in de buurt (denk aan mensen die 'onzichtbaar' zijn in de buurt)
- inwoners die nieuw in de buurt zijn en geen sociaal netwerk hebben (bijv. nieuwe inwoners op leeftijd zonder netwerk)
- inwoners die (nog) niet gevaccineerd zijn en die bang zijn voor besmetting. En recent gevaccineerden, die niet weten wat zij wel en niet mogen en wat veilig is.

4.1.2 De opgaven

Vitaal Molenlanden: inwoners
Verborgen problematiek bij kwetsbare groepen opsporen en aanpakken

Nr	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
1	Bezoek actief mensen die: - vereenzamen - kinderen die in onveilige situaties verkeren - mensen die in financiële problemen verkeren - ondernemers met problemen, die zich niet (durven) melden. Betrek stakeholders in de dorpen en stad om eenzaamheid tegen te gaan. Maak de rol van de gemeente expliciet.	Kwetsbare groepen zijn in beeld. Ondersteuning via het Sociaal Team en het reguliere zorgtraject. Het Sociaal Team organiseert diverse digitale bijeenkomsten voor cliënten/ouders/jongeren, over o.a. omgaan met spanningen thuis/eenzaamheid/ sociaal isolement etc. Het Sociaal Team informeert op diverse manieren en roept op om hulpte vragen. Dringende casusssen worden direct opgepakt. Avres intensiveert haar ondersteunings-pakket, zoals schulddienstverlening. Er is nog onvoldoende zicht op financiële effect van werkeloosheid, schulddienstverlening e.d. Via periodieke rapportages van Avres wordt de vinger aan de pols gehouden. Als rijksmiddelen tekort schieten, zal gemeente middelen beschikbaar moeten stellen. Vanuit Stichting Welzijn Molenlanden en het Jongerenwerk is er extra aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren. Stichting Welzijn Molenlanden organiseert activiteiten ter bestrijding van eenzaamheid, M.b.t. de nazorg aan Corona worden bestaande voorzieningen (schuldhulpverlening e.d.) ingezet/geïntensiveerd. Buurtattentie is gestart om inwoners aan te moedigen onderling contact te versterken; Lokale aanpak van eenzaamheid komt in 2021 aan de orde.	Het is lastig om specifiek klachten te noemen, die groepen hebben in relatie tot Corona. Het Sociaal Team ziet wel meer spanningen bij gezinnen, meer multi-problematiek (meer problemen op diverse leefgebieden), meer sociaal isolement onder ouderen en jeugdigen en een toename in depressieve klachten onder inwoners/cliënten. Dit is een beeld vanuit de indrukken vanuit het Sociaal Team, niet gestaafd met harde cijfers. Bij de problematiek "achter de voordeur", met name de mentale gezondheid van inwoners, spelen twee specifieke aspecten: (1) wordt deze problematiek in afdoende mate gesignaleerd en opgepakt? De gemeente heeft een initiatiefrol vanuit volks-gezondheid. (2) de impact van Corona en duur van de gevolgen van Corona op de (mentale en fysieke) gezondheid van inwoners is groot en herstel kost de nodige tijd. Specifieke zorgtrajecten zijn nodig; er is veel druk op deze vorm van zorg.	Nader onderzoek is nodig: 1. gericht op een afdoende borgen van het signaleren en aanpakken van met name de mentale gezondheid van (kwetsbare) inwoners en de verantwoordelijk-heidsverdeling tussen betrokken organisaties. 2. t.a.v. de vraag welke extra inzet en middelen nodig zijn voor het -in samenwerking met de relevante partners, zoals GGD en gespecialiseerde zorg- traceren en aanpakken van deze problematiek.	Hoog

Vitaal Molenlanden: inwoners
Verborgen problematiek bij kwetsbare groepen opsporen en aanpakken

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
21	Ondersteun jongeren die van school wisselden. Het leggen van nieuwe contacten op de nieuwe school is van belang om je 'thuis' te voelen.	Ondersteun jongeren die van school wisselden (van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs of van voortgezet onderwijs naar hoger onderwijs).	Bespreken in bestuurlijk overleg van wethouders Onderwijs in de (sub-) regio. Verkennen of deze problematiek (breder) speelt. Eventueel plan van aanpak opstellen.	Bestuurlijk overleg organiseren. Nader onderzoek naar omvang.	gemiddeld

Vitaal Molenlanden: inwoners
Behoud de lokale sociale structuur

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
8	Help inwoners, en in het bijzonder ouderen die nieuw zijn actief om wegwijs te worden in het dorp en introduceer hen daarbij aan de sleutelfiguren.	Nieuwe statushouders krijgen maatschappelijke begeleiding. Verder is het -voorlopige- beeld dat deze behoefte niet breed leeft. In Nieuwpoort kunnen nieuwe inwoners deelnemen aan een stadsrondleiding.	Onderzoek of er behoefte bestaat bij nieuwe inwoners om wegwijs in het dorp/de stad gemaakt te worden.	Onderzoek naar behoefte. Indien aanwezig vanuit de faciliterende rol van de gemeente kijken of er initiatieven vanuit de samenleving opgezet kunnen worden.	gemiddeld
10	Vier de 'heropening' van de samenleving. Dat zal de sociale cohesie een impuls geven.	(Nog) geen initiatief.	Gemeente heeft een faciliterende rol, niet initiërend. Bij het (eventueel) financieel ondersteunen van een 'openingsfeest' dient rekening gehouden met een negatieve beoordeling van het inzetten gemeenschapsgeld.	Een bestuurlijke uitspraak. Het kan worden opgepakt als "inwoners-initiatieven". Met aandacht voor het 'bijeffect'.	gemiddeld
13	Steun verenigingen financieel als dat nodig is voor 'herstel' en bij het oppakken van activiteiten binnen de ruimte die wordt geboden.	Een heroriëntatie op het huidige noodfonds voor verenigingen en ondernemers.	Vervolg op het noodfonds Corona (hfdst. 5 Agenda). Insteek: tijdelijke (financiële) problemen c.q. uitdagingen gerelateerd aan (de tijd na) Corona op te lossen. Bijvoorbeeld door steun te bieden aan een initiatief om nieuwe leden aan te trekken of een mouw te passen aan het financieel gezond houden van verenigingen en organisaties, zodat noodzakelijke investeringen niet in gevaar komen.	Een besluit op basis van deze Agenda.	hoog

4.2 Ondernemers

4.2.1 Algemeen beeld

Volgens het ondernemerspanel verschillen de problemen door Corona per sector en ondernemer. Het algemene financiële beeld is dat het gebruik van kredieten is verlaagd en het betalingsverkeer niet hard is afgenomen.
Het ondernemen in de regio Alblasserwaard vraagt vaak om veel handjes, waardoor het erop lijkt dat de regio minder hard is getroffen door de crisis. Opvallend is dan ook dat er in bepaalde sectoren juist nog steeds een te kort is aan medewerkers.
Er zijn echter ook ondernemers die scherp aan de zeilen varen en terughoudend zijn met investeren. De uitbetaling van de beloofde steun blijft uit. Er is tevens verborgen problematiek, doordat ondernemers zich niet (durven) te melden.
De mentale gesteldheid van ondernemers, met name kleinere, staat erg onder druk. Juist deze ondernemers hebben aandacht nodig.
Medewerkers werkzaam bij bedrijven zijn, ondanks de steunpakketten, onzeker over hun toekomst. Met name de onrust binnen de detailhandel (non food) over het eigen voortbestaan en het voortbestaan van leveranciers en fabrikanten is groot. Het draagvlak voor de richtlijnen neemt af. De onrust wordt gevoed door de enorme financiële steun en twijfel over de financiële draagkracht van Nederland en gemeenten.
Er is behoefte aan duidelijke communicatie, die zorgt voor meer inzicht in wat er wordt gedaan om ondernemers te helpen en of dit verantwoord is. Het is belangrijk om te kiezen voor één geluid en hiermee weg te blijven van tegenstrijdigheden. De gemeente moet bereikbaar blijven voor vragen en ondernemers proactief blijven informeren.
Ook het ondersteunen van sociale ontmoetingspunten in dorpen achten ondernemers van groot belang om de noodzakelijke sociale cohesie te behouden en problematiek vroegtijdig in beeld te brengen.

4.2.2 De opgaven

Vitaal Molenlanden: ondernemers
Bied een vangnet bij financiële problemen

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
3	Ondernemers maken zich zorgen over de hoogte van hun schuldenlast en het effect daarvan op de onderneming.	Op dit moment is het voor ondernemers mogelijk om een betalingsregeling te treffen als het niet mogelijk is om een aanslag te betalen.	Onderzoek of en in hoeverre het (tijdelijk) bijstellen van gemeentelijke belasting kan bijdragen aan het verlichten van de schuldenlast van ondernemers. Betrek daarbij de rijksmaatregelen om de schuldenlast van ondernemers te verminderen/ beperken.	Een bestuurlijke uitspraak als basis voor onderzoek.	gemiddeld

Vitaal Molenlanden: ondernemers
Geef duidelijke, betrouwbare en actuele informatie en bied perspectief

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
4	Ondernemers hebben behoefte aan goede communicatie over de behandeling van verzoeken en vergunningen, specifiek op het terrein van ruimtelijke ordening.	Er wordt al ingezet op extra capaciteit voor ruimtelijke procedures.	De opgave is de informatievoorziening beter aan te laten sluiten op de behoefte van ondernemers en daarvoor (een deel van) capaciteit daarvoor in te zetten.	Ga het gesprek aan met ondernemers om scherp te krijgen wat de specifieke informatiebehoefte is en hoe deze -binnen de mogelijkheden- 'ingeregeld' kan worden.	hoog

Vitaal Molenlanden: ondernemers
Geef duidelijke, betrouwbare en actuele informatie en bied perspectief

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
5	Ondernemers hebben behoefte aan ruimte voor experimenten en innovatie.	Tijdens Corona heeft de gemeente laten zien flexibel en snel in te kunnen spelen op verzoeken van ondernemers om hun bedrijfsvoering aan te passen aan de omstandigheden.	Het is zaak dat de gemeente de getoonde flexibiliteit en snelheid blijft tonen als Corona 'achter de rug is'.	Gebruik de contacten met ondernemers om scherp te blijven op het bieden van ruimte voor experimenten en innovatie.	hoog
6	Ondernemers hebben behoefte aan transparante communicatie over bij aanbesteden van gemeentelijke opdrachten om een 'gelijk speelveld' voor iedereen te creëren.	Het inkoop- en aanbestedings-beleid is in oktober 2020 geactualiseerd. Ondernemers uit de regio worden d.m.v. de groslijst geselecteerd om deel te kunnen nemen aan een (niet Europese) aanbesteding.	De opgave is de informatiebehoefte bij het aanbesteden van opdrachten zo te laten plaatsvinden, dat ondernemers, die daarvoor in aanmerking willen komen tijdig op de hoogte zijn van een (aanstaande) aanbesteding.	Ga het gesprek aan met de medewerkers, die betrokken zijn bij de aanbesteding van gemeentelijke opdrachten en evalueer met ondernemers de vraag hoe de communicatie over aanbesteedde opdrachten is verlopen.	gemiddeld

4.3 Verenigingen en maatschappelijke organisaties

4.3.1 Algemeen beeld (sport-)verenigingen en maatschappelijke organisaties

Algemeen beeld (sport-)verenigingen
Volgens het panel sportverenigingen is het van groot belang dat verenigingen hun ledenbestand behouden en reactiveren. Het ledenbestand staat bij enkele (sport-)verenigingen onder druk. Leden zeggen op en/of vinden nieuwe vrije tijdspatronen. De angst is dat het lastig is om die leden straks weer terug te krijgen. Zeker als die nieuwe patronen ingeslepen zijn, kan dat moeilijk zijn.
Het niet kunnen bieden van een perspectief maakt het lastig om sponsoren te binden. Zodra sponsoren wegvallen, verdwijnt een belangrijke financiële basis onder activiteiten.
Er is behoefte aan een gemeente die flexibel is bij het afgeven van vergunningen en hulp biedt bij initiatieven. Er is perspectief nodig en het helpt hierbij om activiteiten te plannen. Ook al worden deze op het laatste moment geannuleerd, het hebben van een datum helpt bij het laten aansluiten van sponsoren.
Er zijn veel kosten, zoals huur/pacht, personeel, belastingen die doorlopen. Met name bij de kosten die moeten worden voldaan aan de gemeente is de vraag of de gemeente zich coulant wil (blijven) opstellen en wil (blijven) meedenken over steun. Door de terugloop aan financiële middelen komt ook het onderhoud van accommodaties onder druk te staan, nu en in de komende tijd. Het is van groot belang om de accommodatie op niveau te houden en grote kosten bij gebrek aan onderhoud op langere termijn te voorkomen. Dat geldt ook voor onderhoud aan materialen. Het gebruik valt nu grotendeels weg. Er moet worden geïnvesteerd in nieuwe materalen, om het niveau op peil te houden. Duidelijk moet zijn welke rol van de gemeente mag worden verwacht.
De aansluiting tussen activiteiten georganiseerd door de gemeente en haar partners (zoals GiGa Molenlanden) en die van verenigingen is noodzakelijk.
Het panel geeft aan gelijke behandeling van verenigingen door de gemeente van belang te vinden. Het beeld is dat bepaalde verenigingen meer aandacht en steun krijgen van de gemeente, terwijl dat soms niet is te verklaren.
Het heeft voordelen om met andere verenigingen op te trekken. Het is goed voor het netwerk, fijn om gedachten te delen en te bekijken waar mogelijke verbindingen liggen. Vaker een gezamenlijk overleg is wenselijk.
Ook het betrekken van andere stakeholders, zoals het onderwijs, om mensen te verleiden tot bewegen, helpt.
Om te vieren dat Corona ten einde komt stellen de verenigingen een openingsfeest voor, waarbij alle verenigingen zijn aangesloten.

Algemeen beeld maatschappelijke organisaties
Het panel met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties geeft aan dat eenzaamheid een groot probleem is. Mensen worden de crisis moe en willen de deur uit. Mensen willen in contact komen met andere mensen. Zij missen hun reguliere dagelijkse /wekelijkse contacten. Voor de mensen voor wie deze momenten al spaarzaam waren, valt het extra zwaar. Naast eenzaamheid wordt gezegd dat het een verloren jaar is voor velen.
Ontmoeten is ontzettend belangrijk en alle mogelijkheden daartoe moeten worden aangewend. Het is belangrijk aandacht te hebben voor wat er wel kan. Het uitgangspunt ‘wat niet kan’, moet worden gedraaid naar ‘wat wel kan’. Daarin wordt een actieve constructieve rol van de gemeente verwacht. De focus moet met name liggen op nu en de directe toekomst en niet op te ver vooruit.
Er is een verschil in benadering van organisaties. Zo mogen sommige maatschappelijke organisaties hun deuren openen en andere niet. Dit leidt tot frustratie en onbegrip.
Communicatie is belangrijk. Juist positieve berichtgeving is nu gewensten terugkoppeleng en regelmatig doorgeven van de status van maatregelen is van groot belang. Laat de gemeenschap weten waar een idee, initiatief, aanbod, etc. is geland, wat ermee gebeurd is en maak de terugkoppeling persoonlijk en gericht op de eigen situatie.

4.3.2 De opgaven

Vitaal Molenlanden: verenigingen en maatschappelijke organisaties
Behoud de lokale sociale structuur

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
7	Intensiveer het contact tussen sportverenigingen.	Molenlanden heeft geen sportoverleg. Dit is een vraagstuk binnen het sportakkoord. Incidenteel vinden sportclubs elkaar per kern of per sportsoort. Er is geen volledig overzicht of helder beeld van al deze verbindingen binnen Molenlanden.	De gemeente gaat de behoefte peilen bij verenigingen om de onderlinge samenwerking te verbeteren. Bijvoorbeeld in het contact in het kader van de komende WBTR (1 juli 2021).	Inventarisatie bij sportverenigingen of er behoefte is om dit onderwerp 'op de agenda' te zetten'.	hoog
1	Breng oudere leden terug naar verenigingsactiviteiten (voor sociale contacten)	Een app om in te schrijven op een activiteit (digitaal platform) wordt al ontwikkeld. Ook 'de jeugd' sluit aan op dit platform. Verder is er een digitaal platform "Bezoek Gerrit" (Den Haneker) waarmee de Alblasserwaard 'in beeld' wordt gebracht. Het opzetten van een evenementenkalender (anders dan vergunde evenementen) zal de samenleving moeten oppakken.	Molenlanden heeft een faciliterende rol op basis van behoefte die verenigingen kenbaar maken. Verbinden op basis van de gemene deler "samen doen" en het uitwisselen van tips en trucs, bijvoorbeeld over het behoud van leden en/of actuele regels en mogelijkheden. Het toekomstige digitaal sportplatform biedt daarvoor een 'handvat'.	Procesbegeleiding op basis van vastgestelde behoefte van verenigingen.	gemiddeld
3	Stimuleer nieuwe aanwas leden.	Molenlanden heeft een faciliterende rol.	Ga het gesprek aan met verenigingen om behoefte aan gemeentelijke hulp bij het op peil brengen c.q. houden van het ledenbestand te bepalen. Daarbij kan worden beoordeeld of activiteiten, gericht op het aantrekken van nieuwe leden c.q. behoud van leden vanuit de gemeentelijke verantwoordelijkheid & budget wordt ondersteund (uit de reserve Corona noodfonds). In gesprek kunnen mogelijkheden worden ingebracht zoals een workshop 'ledenaanwas' (via GIGA Molenlanden) of een sportmarkt faciliteren, waarbij sportverenigingen zichzelf 'promoten'.	Het gesprek (met inzet van GIGA Molenlanden) aangaan met verenigingen over het stimuleren van nieuwe aanwas en behoud van de huidige leden.	gemiddeld

Vitaal Molenlanden: verenigingen en maatschappelijke organisaties
Behoud de lokale sociale structuur

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
4	Waak voor verdwijnen van supporters in de anonimiteit (geen zicht op).	Dit is een zaak van verenigingen zelf.	De gemeente kan vinger aan de pols houden om preventief punten te bespreken. Initiatief voor een gesprek ligt bij gemeente. Daarbij kan worden aangesloten bij sportavonden. Eerst behoefte inventariseren.	Inventarisatie bij sportverenigingen op er behoefte is om dit onderwerp 'op de agenda' te zetten'.	gemiddeld
5	Steun verenigingen die zorgen hebben over 'houdbaarheid' van leden die contributie blijven betalen.	Het beeld is dat dit momenteel geen probleem is dat bij verenigingen speelt.	Toetsen of er sprake is van een probleem dat bij verenigingen speelt.	Inventarisatie bij sportverenigingen op er behoefte is om dit onderwerp 'op de agenda' te zetten'.	gemiddeld
7	Intensiveer het contact tussen sportverenigingen	Molenlanden heeft geen sportoverleg. Dit is een vraagstuk binnen het sportakkoord. Incidenteel vinden sportclubs elkaar per kern of per sportsoort. Er is geen volledig overzicht of helder beeld van al deze verbindingen binnen Molenlanden.	De gemeente gaat de behoefte peilen bij verenigingen om de onderlinge samenwerking te verbeteren. Bijvoorbeeld in het contact in het kader van de komende WBTR (1 juli 2021).	Inventarisatie bij sportverenigingen of er behoefte is om dit onderwerp 'op de agenda' te zetten'.	hoog

Vitaal Molenlanden: verenigingen en maatschappelijke organisaties
Bied een vangnet bij financiële problemen

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
8	Steun verenigingen bij een gat in de begroting (lage drempel om naar de gemeente te stappen).	Het huidige noodfonds is gericht op noodsteun aan in principe levensvatbare verenigingen, die door Corona in de problemen zijn gekomen. Het nieuwe accommodatiebeleid ziet op harmonisatie van beleid. Er is geen relatie met de coronaproblematiek.	Dit vraagt om een voorstel dat ter besluitvorming voorgelegd moet worden. Het vervolg op noodfonds zal gericht moeten worden op verenigingen, die een bestaansrecht hebben en (door Corona) niet of moeilijk in staat zijn om noodzakelijke investeringen te doen. Lastig is aan te tonen dat de problemen Corona gerelateerd zijn.	Als het voorstel wordt gedaan om een (nood-) fonds 2.0 op te zetten dan zal dat laagdrempelig en regelarm ingericht moeten worden.	hoog

Vitaal Molenlanden: verenigingen en maatschappelijke organisaties
Geef duidelijke, betrouwbare en actuele informatie, bied perspectief

Nr.	Behoefte	Wat wordt gedaan?	Opgave	Wat is nodig?	Prioriteit
1	Biedt meer zekerheid bij het organiseren van toernooien (bij niet door kunnen gaan)	De vraag of de gemeente zekerheid (garantie) kan/ wil bieden ingeval een evenement door Corona niet door kan gaan is onderwerp van gesprek in het college van B&W.	De vraag is wie tot de doelgroep gerekend moet worden en uit welk budget de financiering plaatsvindt?	Een voorstel zal duidelijkheid moeten geven over de doelgroep, de vorm van zekerheid/garantie en het beschikbare budget.	hoog

5. Het vervolg op het noodfonds

In dit hoofdstuk wordt allereerst een beeld geschetst van de ervaringen met het noodfonds. Dan volgt een beschrijving van de behoefte van verenigingen en ondernemers met betrekking tot financiële steun door de gemeente. Vervolgens wordt beschreven welke doelstellingen, bezien vanuit de verantwoordelijkheid en de taak van de gemeente, hieraan gekoppeld kunnen worden. Tot slot komt aan de orde welke vorm verdere steunverlening kan hebben en hoe deze organisatorisch belegd kan worden.

5.1 Ervaringen met het noodfonds

Op 21 april 2020 heeft de gemeenteraad besloten tot het verlenen van noodsteun aan ondernemers en verenigingen vanwege de Coronacrisis. Aanvankelijk voorzag het noodfonds goed in een behoefte, omdat er bijna nog geen (voorliggende) landelijke voorzieningen waren. Door bij het toepassen van het noodfonds maatwerk te bieden, is gerichte steun geboden.
In de loop van 2020 kwamen er diverse rijksregelingen, waarop ondernemers en verenigingen een beroep konden doen. Bovendien opende de Rijksoverheid regelingen waardoor gemeenten een tegemoetkoming konden aanvragen voor kwijtgescholden huur van sportverenigingen en voor het compenseren van exploitatietekorten van zwembaden. Zo ontstonden er meer mogelijkheden om de gevolgen van Corona aan te pakken anders dan via het noodfonds.
Wat ook duidelijk werd, was dat verenigingen te maken kregen met de gevolgen op de langere termijn vanwege het voortduren van de Coronamaatregelen. Met name het interen op de reservepositie met gevolgen voor het onderhoud van de accommodatie en de materialen en het 'opdrogen' van inkomsten, bijvoorbeeld door het sluiten van de kantine, is aan de orde. Ook ondernemers, met name in de horeca, evenementen- en toerismebranche, ondervonden de gevolgen van het langdurig 'op slot zetten' van de samenleving.
Deze ontwikkelingen waren de aanleiding tot een heroriëntatie als onderdeel van het project "Vitaal Molenlanden".
Bijlage 3. Bevat een evaluatie van de uitvoering van de verordening noodsteun aan ondernemers en verenigingen vanwege de Coronacrisis.

5.2 Behoefte van verenigingen en ondernemers

In het onderzoek "Vitaal Molenlanden" hebben verenigingen en ondernemers uitgesproken dat zij het van belang vinden, dat een beroep op de gemeente gedaan kan worden als sprake is financiële problemen vanwege Corona en de 'nasleep' daarvan. Deze paragraaf beschrijft bondig welke behoefte verenigingen en ondernemers hebben.

Verenigingen
- bied 'steun op maat'.
- compenseer weggevallen kantine-inkomsten en verenigingen waarbij sprake is van 'een gat in de begroting'.
- wees coulant met betrekking tot kosten, die door verenigingen aan de gemeente voldaan moeten worden.
- bied zekerheid (garant stelling) bij het organiseren van komende evenementen voor het risico, dat deze niet door kunnen gaan.
- behandel gelijke gevallen gelijk, zowel als het gaat om steunverlening als bij het toestaan van activiteiten nu de samenleving stap-voor-stap weer open gaat.

Ondernemers
- heb oog voor (kleine) ondernemers, die financieel 'in zwaar weer' zitten of komen.
- stimuleer experimenten en innovatie, denk ook aan startups.
- investeer in contact met ondernemers.
- breng de gemeentelijke dienstverlening, specifiek vergunningprocedures, op een hoger niveau, zowel als het gaat om behandelingstermijnen als de communicatie daarover.

5.3 Gemeentelijke opgaven financiële steun aan verenigingen en ondernemers

Welke opgaven, bezien vanuit de verantwoordelijkheid en de taak van de gemeente, kunnen aan de door verenigingen en ondernemers uitgesproken behoefte worden gekoppeld?

Verenigingen

- verenigingen vormen een belangrijke pijler van de lokale sociale structuur, zij versterken de sociale cohesie binnen de samenleving en vormen een ontmoetingsplek voor sociale contacten.
- (levensvatbare) verenigingen moeten financieel in staat zijn om te 'heropenen' als de Coronamaatregelen (verder) worden versoepeld.
- de gemeente heeft een faciliterende rol bij 'de herstart' van verenigingen en het 'revitaliseren' van het ledenbestand.
- lokale evenementen dragen bij aan het vergroten van de sociale samenhang in de samenleving, de nodige ontspanning na Corona en het weer opbouwen van sociale contacten.

Ondernemers

- ondernemers dragen bij aan de economische kracht van Molenlanden.
- Naar verwachting zal eind juni/begin juli 2020 de samenleving in verregaande mate weer 'open' zijn. Wellicht met specifieke maatregelen, zoals toegangstests en vaccinatiepaspoort. Dat perspectief maakt dat de projectgroep voorstelt om het noodfonds Corona per 16 juli 2021 te beëindigen.
- het herstel na Corona zal het nodige vragen van ondernemers, met name van kleinere ondernemers. De concrete behoefte gerelateerd aan de Corona-impact en het antwoord op de vraag hoe het nationaal herstelplan eruit gaat zien, zijn echter op dit moment nog niet helder. Daarom is het zaak om een vinger aan de pols te houden en in actie te komen met een op de 'herstelproblematiek' toegesneden lokale aanpak -als vervolg op het noodfonds én aanvullend op de in 4.2.2. benoemde opgaven- als dat nodig is.

5.4 Maatregelen en organisatorische inbedding

De hiervoor beschreven doelstellingen krijgen in deze paragraaf concreet 'handen en voeten'. Verder doet de projectgroep een voorstel om de voorgestelde maatregelen te beleggen binnen de organisatie van Molenlanden. Niet alleen de inbedding is van belang. Het is ook noodzakelijk om het oppakken van de maatregelen te monitoren en zo nodig bij te sturen. Ook dat aspect krijgt hier aandacht.

Verenigingen

De projectgroep doet de volgende voorstellen met betrekking tot verenigingen als het gaat om het vervolg op het noodfonds.

1. Gezonde financiële basis voor verenigingen/maatschappelijke organisaties

Om dit te bereiken wordt voorgesteld de subsidieregeling 'herstart verenigingen en maatschappelijke organisaties na Corona', een nadere regeling gebaseerd op de Algemene Subsidieverordening gemeente Molenlanden 2021, in het leven te roepen. Doel van deze regeling is om verenigingen en maatschappelijke organisaties, verzwakt door Corona, in staat te stellen om (weer) een financieel gezonde basis te realiseren, die nodig is om hun toekomst te verzekeren.
Het uitwerken van deze regeling kan worden belegd bij het vakteam Mens & Samenleving. Als dekking voor deze regeling en de uitvoering daarvan wordt voorgesteld de reserve noodfonds Corona of een andere bij de aard van de regeling aansluitende voorziening, gevuld vanuit de reserve.

2. Bied zekerheid (garant stelling) bij het organiseren van komende evenementen

Om organisatoren van (lokale) evenementen in staat te stellen om te starten met de voorbereiding van deze evenementen, die anders geen doorgang vinden vanwege het risico van annulering, is op 1 juni 2021 door het college besloten een garantstellingsregeling te introduceren, naar analogie van die van de Rijksoverheid bestemd voor landelijke evenementen. De denkrichting bij deze regeling is dat kosten van de technische voorbereiding van (lokale) evenementen die per 1 juli 2021 met toestemming van de gemeente worden georganiseerden gepland staan in de 2e helft van 2021 en geen doorgang kunnen vinden vanwege een besluit van de gemeente gerelateerd aan de Coronamaatregelen, worden vergoed: 80% als gift, 20% als renteloze lening.

Ondernemers
Met betrekking tot ondernemers doet de projectgroep -aanvullend op de hiervoor benoemde opgaven- de volgende voorstellen:

1. Monitor het herstel van de lokale economie na Corona
het herstel na Corona zal het nodige vragen van lokale ondernemers, met name van kleinere ondernemers. De concrete behoefte gerelateerd aan de Corona-impact en het antwoord op de vraag hoe het nationaal herstelplan eruit gaat zien, zijn echter op dit moment nog niet helder. Daarom is het zaak om een vinger aan de pols te houden en in actie te komen met een op de 'herstelproblematiek' toegesneden lokale aanpak als dat nodig blijkt te zijn.

2. Accountmanagement voor ondernemers vraagt bijpassende digitale tools
Ondernemers zijn te spreken over de kwaliteit van het Molenlandse accountmanagement voor ondernemers. Dit contact is nu vooral gebaseerd op een persoonlijk netwerk en brede communicatie via (social) mediakanalen. Er bestaat de behoefte om ondernemers gerichter te kunnen informeren en te betrekken en om beter te kunnen analyseren hoe bedrijven in Molenlanden er voor staan.
Om het accountmanagement op deze manier verder te professionaliseren is het wenselijk dat er ondersteunende digitale tools beschikbaar komen, zoals bijvoorbeeld een koppeling met het Handelsregister waar bedrijven ingeschreven staan. Hiervoor zal een verkenning worden opgestart naar de technische mogelijkheden, kosten en ervaringen bij andere gemeentes.

6. Conclusies en opgaven

6.1 Conclusies

Integraal beeld, samen doen

Het project "Vitaal Molenlanden" is uniek, omdat het op basis van informatie uit de samenleving de impact en de gevolgen van Corona integraal in beeld brengt en antwoord geeft op de vraag 'hoe verder met het noodfonds?'.
Door de projectgroep is de verbinding gelegd tussen de behoefte uit de samenleving en de gemeentelijke organisatie om scherp te krijgen wat wij al hebben gedaan en doen om de gevolgen van Corona in Molenlanden aan te pakken en gericht ondersteuning te bieden.
Nu ligt de focus op de opgaven waar wij samen met onze partners, onze inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers voor staan. Vanuit de aanpak van "Vitaal Molenlanden" is het zaak om die opgaven samen met de samenleving te realiseren.

Beschikbaar budget gericht inzetten

De opgaven en voorstellen benoemd in deze Agenda vragen niet om extra financiële middelen. Daar waar middelen nodig zijn, gaat het om het gericht inzetten van beschikbare budget (rijksmiddelen opvangen gevolgen Corona) en van de reserve noodfonds Corona. Het is aan het gemeentebestuur om de voorstellen van de projectgroep te beoordelen en 'groen licht' te geven voor de uitwerking en uitvoering van de opgaven met het gericht inzetten van de genoemde beschikbare middelen.

Uitvoering 'in de lijn', sturing door de Directie

Zoals in hoofdstuk 2. is aangegeven, draagt de projectgroep het resultaat van haar inspanning -na besluitvorming- over voor uitwerking en uitvoering aan de staande organisatie. Afhankelijk van de aard en inhoud van een specifieke opgave kan deze 'direct' door een vakteam worden opgepakt dan wel via een programma worden uitgewerkt. Het is zaak om nu 'door te pakken'. Het is eveneens van belang dat sturing plaatsvindt op de uitvoering en voortgang van de Agenda. Voorgesteld wordt om ook dat binnen de bestaande organisatiestructuur te beleggen, namelijk bij de Directie, desgewenst via een "gedelegeerd" stuurman (wij varen in de mist) met een passend mandaat. Dat sluit goed aan bij de bestaande bevoegdheids- en verantwoordelijkheidsverdeling.

Blijf monitoren

Deze Agenda geeft richting. De opgaven zijn benoemd. Er wordt invulling gegeven aan het vervolg op het noodfonds. Het is verstandig de "staat van de Molenlandse samenleving" te (blijven) monitoren. Niet alleen om snel te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen, maar zeker ook om zicht te houden op de realisatie van de opgaven en maatregelen en bij te sturen als signalen uit de samenleving daar aanleiding toe geven. Blijf monitoren, is het advies van de projectgroep.

Tot slot: blijf in contact

Een laatste advies van de projectgroep aan het gemeentebestuur (college en gemeenteraad) is: blijf in contact met de samenleving. Zeker nu de mogelijkheden voor fysiek contact maken weer toenemen. Inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers waarderen contacten en de aandacht van het gemeentebestuur zeer. Haal banden aan, laat u zien !

6.2 Het 15 puntenplan

Deze paragraaf biedt een samenvatting van de door de projectgroep benoemde opgaven.

De opgaven

gericht op inwoners:

- pak de (gezondheids-)problematiek "achter de voordeur", specifiek bij kwetsbare groepen, waaronder jongeren, planmatig en integraal aan.
- ondersteun van jongeren die van school wisselden.
- faciliteer bij het 'op weg' helpen van nieuwe inwoners in hun dorp of stad.
- vier de 'heropening' van de samenleving.

Gericht op ondernemers:
- monitor het herstel van de lokale economie en neem zo nodig actie als blijkt, dat lokaal beleid noodzakelijk is.
- onderzoek of en in hoeverre het (tijdelijk) bijstellen van gemeentelijke belastingen kan bijdragen aan het verlichten van de schuldenlast van ondernemers.
- ga in gesprek met ondernemers om de informatiebehoefte met name met betrekking tot ruimtelijke procedures scherp te krijgen en in te regelen.
- blijf als Molenlanden scherp op het bieden van ruimte voor experimenten en innovatie.
- communiceer transparant over aanbestedingen en evalueer hoe ondernemers dit ervaren.

Gericht op verenigingen en maatschappelijke organisaties:
- verleen financiële ondersteuning aan verenigingen en maatschappelijke organisaties, die door Corona financieel verzwakt zijn, om hen in staat te stellen (weer) een financieel gezonde basis te realiseren, die nodig is om hun toekomst te verzekeren.
- faciliteer het 'terugbrengen' van oudere leden en stimuleren van nieuwe ledenaanwas.
- stimuleer contact tussen verenigingen.
- bied zekerheid bij het organiseren van evenementen met risico niet doorgaan. B&W hebben op 1 juni 2021 in principe besloten een garantstellingsregeling uit te laten werken.

De voorstellen: het 15 punten plan
Inhoudelijk:
1. maak een integraal plan voor de aanpak van de (gezondheids-) problematiek 'achter de voordeur' van kwetsbare groepen op. Zoek daarbij regionale samenwerking en vind een oplossing voor daaraan gerelateerde uitdagingen, waaronder de wachtlijsten voor hulpverlening (jeugd).
2. kom tot een bestuurlijke aanpak gericht op jongeren, die van school wisselen.
3. onderzoek of er behoefte is aan initiatieven vanuit de samenleving gericht op het thuis voelen van nieuwe inwoners in hun buurt/dorp/stad.
4. doe een bestuurlijke uitspraak over de idee om op gepaste wijze gezamenlijk de 'heropening' van de samenleving te vieren.
5. doe een voorstel voor besluitvorming, waarmee een beperkt gedeelte van de reserve noodfonds Corona beschikbaar blijft voor kleine initiatieven en verzoeken, die verband houden met Corona en de nasleep daarvan.
6. monitor het herstel van de lokale economie na Corona.
7. doe een bestuurlijke uitspraak over de vraag te onderzoeken of en in hoeverre het (tijdelijk) bijstellen van gemeentelijke belastingen kan bijdragen aan het verlichten van de schuldenlast van ondernemers.
8. ga het gesprek met ondernemers aan over de informatiebehoefte, die zij hebben bij met name ruimtelijke procedures.
9. gebruik de contacten met ondernemers om scherp te blijven op het bieden van ruimte voor experimenten en innovatie.
10. investeer in de communicatie over het aanbesteden van gemeentelijke opdrachten en evalueer met ondernemers hoe die communicatie verloopt.
11. realiseer goede automatiseringstools voor het accountmanagement voor ondernemers.
12. stel de subsidieregeling 'herstart verenigingen/maatschappelijke organisaties na Corona' in.
13. faciliteer bij 'revitaliseren van ledenbestand/nieuwe aanwas van leden bij verenigingen.
14. onderzoek optimalisatie van gemeentelijke dienstverlening
15. werk een garantstellingsregeling uit die zekerheid (garant stelling) biedt bij het organiseren van komende evenementen voor het geval deze door Corona worden geannuleerd.

Procesmatig
- realiseer de opgaven "Vitaal Molenlanden" samen met de samenleving
- beleg de opgaven en uitvoering van voorstellen in de lijnorganisatie (vakteam/programma) op basis van een gesprek waarin wordt bepaald op welke wijze de opgaven effectief en doelmatig kunnen worden gerealiseerd.
- stuur op de uitvoering via de Directie/een door haar "gedelegeerd" stuurman
- monitor de "staat van Molenlanden"

7. Hoe nu verder?

Dit hoofdstuk beschrijft de verdere stappen, het besluitvormingsproces en de uitwerking en realisatie van de opgaven.

Het besluitvormingsproces
De behandeling van de Agenda in het college van B&W staat gepland op 22 juni 2021.

Op 6 juli staat de behandeling in de commissie Samenleving, Duurzaamheid en Bedrijfsvoering gepland. Voor de besluitvorming in de gemeenteraad is 15 juli genoteerd.

Hoe verder na besluitvorming?
De agenda benoemt de opgaven, die hun basis vinden in het onderzoek Vitaal Molenlanden en de waardevolle gesprekken, die in dat kader zijn gevoerd met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Zoals hiervoor is beschreven, zal de uitwerking en uitvoering van deze opgaven binnen de bestaande organisatie (afhankelijk van de aard van de opgave binnen een vakteam dan wel -als de opgave op een hoger (aggregatie-) niveau ligt- een programma) moeten plaatsvinden. Daartoe worden na de besluitvorming gesprekken georganiseerd met de betrokken vakteams/programmatafels, die erop zijn gericht -samen met vertegenwoordigers van de relevante doelgroep(en)- de opgaven op een effectieve en doelmatige manier te realiseren. Sturing daarop -zo stelt de projectgroep voor- zal op Directieniveau of desgewenst via een door de Directie "gedelegeerd" stuurman moeten plaatsvinden.

Als dit project iets leert, dan is dat, dat de aanpak van Corona en het leven na Corona niet zonder participatie en samenwerking kan worden vorm gegeven. Om die reden stelt de projectgroep voor om -zeg binnen één jaar na de besluitvorming over deze Agenda- de balans op te maken: hoe staat de uitvoering van de opgaven er voor? Gebeurt die uitvoering met c.q. in de samenleving? Wat is de "staat van Molenlanden", heeft het herstel doorgezet of zijn er nieuwe uitdagingen?
De balans opmaken -samen met vertegenwoordigers uit de samenleving- voor het zomerreces 2022 sluit goed aan op de nieuwe raads- en collegecyclus na de verkiezingen in maart. De projectgroep stelt voor om dan de gemeenteraad en college van B&W door middel van een rapportage te informeren over "de stand en de staat" van Vitaal Molenlanden. Met een apart voorstel worden de aanpak en de daarvoor benodigde middelen ter besluitvorming voorgelegd.

Tot slot: wat in het najaar van 2020 begon als een heroriëntatie op het noodfonds is 'uitgegroeid' tot een bredere oriëntatie op de impact en de gevolgen van Corona op de Molenlandse samenleving. Dat was niet eenvoudig in een tijd met Corona. Het was varen in de mist. Maar het was zeker de moeite waard. Want het heeft goede gesprekken, waardevolle informatie en betrokkenheid uit de samenleving opgeleverd.
De projectgroep bedankt een ieder van harte die heeft meegewerkt aan het onderzoek, de inwoners, ondernemers, vertegenwoordigers van verenigingen en maatschappelijke organisatie en de professionals in het veld die hebben meegewerkt aan de goede gesprekken en degenen, die een bijdrage hebben geleverd aan de bouwstenen voor deze Agenda.
Het is nu zaak met volle energie en de blik vooruit gericht aan de slag te gaan met de uitvoering van de Agenda, zodat Molenlanden vitaal blijft samen leven, werken, ondernemen en participeren.